

CYPRYSIK CZY CYPRYS – JAK ODRÓŻNIĆ DWA RODZAJE MINIATUROWYCH CHOINEK?

W ostatnich latach w Polsce coraz większą popularnością cieszą się miniaturowe odmiany uprawne drzew i krzewów iglastych, wykorzystywane jako żywe choinki. Wysokość takich odmian zwykle nie przekracza 1 m po 10 latach uprawy.

Ryc. 1. Pokrój ogólny popularnych w Polsce odmian miniaturowych choinek (od lewej do prawej): cyprys wielkoszyszkowy 'Goldcrest Wilma', cyprysik żywotnikowaty 'Top Point', cyprysik Lawsona 'Snow White', cyprysik Lawsona 'Ellwoodii'. Fot. Artur Pliszko.

W bogatej ofercie ogrodniczej możemy spotkać mini-choinkowe cyprysy, cyprysiki, jałowce, jodły, sosny i świerki. Jak się okazuje potoczna nazwa „cyprysik” nie zawsze odnosi się do jednego rodzaju taksonomicznego i bywa nadużywana w przypadku miniaturowych odmian cyprysów. Choć słowo „cyprysik” brzmi jak zdrobnienie od słowa „cyprys”, w nazewnictwie taksonomicznym powinniśmy unikać pomyłek. Polska nazwa taksonomiczna „cyprysik” odnosi się przede wszystkim do łacińskiej nazwy

rodzaju *Chamaecyparis* Spach, jak również do rodzaju *Callitropsis* Oerst., natomiast polska nazwa taksonomiczna „cyprys” odnosi się do łacińskich nazw rodzajów *Cupressus* L. i *Hesperocyparis* Bartel & R. A. Price. Wymienione rodzaje należą do rodziny cyprysowatych (Cupressaceae). Są to drzewa lub krzewy nagozależkowe o liściach w postaci igieł lub łusek. Cyprysiki występują naturalnie w Ameryce Północnej i Azji Wschodniej, natomiast naturalny zasięg geograficzny cyprysów obejmuje Amerykę Północną

i Środkową, Europę Południowo-Wschodnią, Afrykę Północną i Azję. Do najbardziej popularnych w Polsce minichoinkowych cyprysików należą cyprysik Lawsona (*Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray bis) Parl.) w odmianach 'Ellwoodii' i 'Snow White'

podczas gdy zapach liści cyprysików przy potarciu jest żywiczny, zwłaszcza w przypadku cyprysika żywotnikowatego. Przedstawiane minichoinki różnią się również wielkością liści, które mają postać krótkich igieł. Liście cyprysa wielkoszyszkowego 'Gold-

Ryc. 2. Liście i gałązki popularnych w Polsce odmian miniaturowych choinek: A – cyprys wielkoszyszkowy 'Goldcrest Wilma', B – cyprysik żywotnikowaty 'Top Point', C – cyprysik Lawsona 'Snow White', D – cyprysik Lawsona 'Ellwoodii'. Fot. Artur Pliszko.

oraz cyprysik żywotnikowaty (*Chamaecyparis thyoides* (L.) Britton, Sterns & Poggenb.) w odmianie 'Top Point' (Ryc. 1 i 2). Miniaturowym cyprysem, błędnie określanym jako „cyprysik”, jest cyprys wielkoszyszkowy (*Hesperocyparis macrocarpa* (Hartw.) Bartel, syn. *Cupressus macrocarpa* Hartw.) w odmianie 'Goldcrest Wilma' (Ryc. 1 i 2). Cechą, która na pierwszy rzut oka pozwala odróżnić cyprysa wielkoszyszkowego 'Goldcrest Wilma' od wymienionych wyżej cyprysików jest jasnozielona barwa liści i młodych gałązek (Ryc. 2). Liście i młode gałązki przedstawianych cyprysików są ciemnozielone, jedynie na szczycie górnych gałązek cyprysika Lawsona 'Snow White' barwa liści jest biało- lub żółtawo-zielona (Ryc. 2C). Cyprys wielkoszyszkowy 'Goldcrest Wilma' ma wyraźnie dłuższe gałązki boczne u nasady korony, co nadaje mu szeroko-stożkowaty kształt, w przeciwieństwie do wymienionych cyprysików, które są wąsko-stożkowate lub kolumnowe (Ryc. 1). Zapach liści cyprysa wielkoszyszkowego 'Goldcrest Wilma' przy potarciu jest wyraźnie cytrynowy,

crest Wilma' na starszych i młodszych gałązkach mają zbliżone do siebie rozmiary, tj. około 2–3 mm długości i 0,6–1,0 mm szerokości. Z kolei liście cyprysików na starszych gałązkach są wyraźnie większe niż na młodszych. U cyprysika żywotnikowatego 'Top Point' mają długość 11–15 mm i szerokość 2 mm na starszych gałązkach oraz długość 5–7 mm i szerokość 1 mm na młodszych gałązkach, natomiast u cyprysika Lawsona (w odmianach 'Ellwoodii' i 'Snow White') mają długość 9 mm i szerokość do 1,5 mm na starszych gałązkach oraz długość 3–6 mm i szerokość 0,5 mm na młodszych gałązkach. Rozmiary liści podano na podstawie obserwacji okazów przedstawionych na fotografiach.

Artur Pliszko,
Zakład Taksonomii, Fitogeografii i Paleobotaniki, Instytut Botaniki, Wydział Biologii
Uniwersytetu Jagiellońskiego,
e-mail: artur.pliszko@uj.edu.pl
ORCID: 0000-0003-3620-6695